

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. birželio 1 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Atsakomybė už aplinkos apsaugą — Direktyva 2004/35/EB — 17 straipsnis — Taikymas laiko atžvilgiu — Hidroelektrinė, pradėta eksploatuoti iki šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę termino pabaigos — 2 straipsnio 1 punkto b papunktis — Sąvoka „žala aplinkai“ — Nacionalinės teisės normos, pagal kurias neįtraukiama žala, kurią apima leidimas — 12 straipsnio 1 dalis — Teisė kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais — *Locus standi* — Direktyva 2000/60/EB — 4 straipsnio 7 dalis — Tiesioginis veikimas“

Byloje C-529/15

dėl *Verwaltungsgerichtshof* (Aukščiausiasis administracinis teismas, Austrija) 2015 m. rugsėjo 24 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2015 m. spalio 7 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje, inicijuotoje

Gert Folk,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkė R. Silva de Lapuerta, teisėjai E. Regan, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev ir S. Rodin (pranešėjas),

generalinis advokatas M. Bobek,

posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. spalio 19 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Gert Folk, atstovaujamo advokato G. Folk,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer,

— Europos Komisijos, atstovaujamos E. White, E. Manhaeve ir A. C. Becker,

susipažinęs su 2017 m. sausio 10 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: vokiečių.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) (OL L 143, 2004, p. 56; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 8 t., p. 357), iš dalies pakeistos 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB (OL L 140, 2009, p. 114), ir 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 5 t., p. 275), 4 straipsnio 7 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Gert Folk pateiktą skundą dėl *Unabhängiger Verwaltungssenat für die Steiermark* (Štirijos federalinės žemės nepriklausoma administracinių bylų kolegija, Austrija) sprendimo, kuriuo atmestas skundas aplinkos srityje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2004/35

- 3 Direktyvos 2004/35 24, 25 ir 30 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:
 - „(24) Būtina užtikrinti, kad būtų sukurtos veiksmingos įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo priemonės, užtikrinant, kad atitinkamai būtų apsaugoti susijusių subjektų ir kitų suinteresuotų šalių teisėti interesai. Kompetentingos institucijos turėtų būti atsakingos už konkrečias užduotis, kurioms reikia atitinkamos administravimo nuožiūros, būtent joms turėtų tekti pareiga įvertinti žalos reikšmingumą (dydį) ir nustatyti, kokių žalos ištaisymo (atlyginimo) priemonių turėtų būti imtasi.
 - (25) Asmenys, kuriuos neigiamai paveikė arba gali paveikti žala aplinkai, turėtų turėti teisę paprašyti kompetentingos institucijos imtis veiksmų. Tačiau aplinkos apsauga yra išsklaidytas interesas, dėl kurio individualūs asmenys ne visada imsis veiksmų arba neturės galimybės imtis veiksmų. Todėl aplinkos apsaugą skatinančioms nevyriausybiniams organizacijoms turėtų būti suteikiama galimybė tinkamai prisidėti prie šios direktyvos įgyvendinimo.
- <...>
- (30) Šios direktyvos nuostatos neturėtų būti taikomos žalai, padarytai prieš šios direktyvos įgyvendinimo [perkėlimo į nacionalinę teisę] termino pabaigą.“
- 4 Pagal Direktyvos 2004/35 2 straipsnio 1 punkto b papunktį šioje direktyvoje „žala aplinkai“ suprantama kaip „žala vandeniui, kuri daro reikšmingą neigiamą poveikį tų vandenų ekologiškai, cheminei ir (arba) kiekybinei būklei ir (arba) ekologiniam potencialui (pajėgumui), apibrėžtam Direktyvoje 2000/60/EB, išskyrus neigiamą poveikį tada, kai taikoma minėtos direktyvos 4 straipsnio 7 dalis“.
- 5 Direktyvos 2004/35 12 straipsnyje „Prašymas imtis veiksmų“ nustatyta:
 - „1. Fiziniai arba juridiniai asmenys:
 - a) kurie paveikti arba gali būti paveikti dėl žalos aplinkai, arba

- b) turintys pakankamą interesą priimant aplinkosauginius sprendimus, susijusius su žala, arba[,] kita vertus,
- c) pareiškiantys apie teisės pažeidimą, jei valstybės narės administracinių pažeidimų kodeksas reikalauja to kaip būtinos sąlygos,

turi teisę pateikti kompetentingai institucijai bet kokius pastebėjimus apie jiems žinomus žalos aplinkai arba tokios žalos neišvengiamos grėsmės atvejus ir turi teisę prašyti kompetentingos institucijos imtis veiksmų pagal šią direktyvą.

„Pakankamą interesą“ ir „teisės pažeidimą“ apibrėžia valstybės narės.

Todėl, įgyvendinant b punktą, visų nevyriausybinų organizacijų, skatinančių aplinkos apsaugą ir atitinkančių nacionalinės teisės aktų reikalavimus, interesas laikomas pakankamas [pakankamu]. Įgyvendinant c punktą, laikoma, kad tokios organizacijos taip pat turi teises, kurios gali būti pažeistos.

2. Prie prašymo imtis veiksmų pridedama atitinkama informacija ir duomenys, pagrindžiantys pateiktus pastebėjimus dėl nurodytos žalos aplinkai.

3. Jei iš prašymo imtis veiksmų ir pridedamų pastebėjimų tikėtina, kad yra žala aplinkai, kompetentinga institucija nagrinėja visus tokius pastebėjimus ir prašymus imtis veiksmų. Tokiomis aplinkybėmis kompetentinga institucija suteikia galimybę atitinkamam subjektui pareikšti savo požiūrį dėl prašymo imtis veiksmų ir pridedamų pastebėjimų.

4. Nedelsdama ir visais atvejais laikydamasi nacionalinės teisės aktų atitinkamų nuostatų, kompetentinga institucija praneša straipsnio 1 dalyje nurodytiems asmenims, pateikusiems jai pastebėjimus, apie savo sprendimą patenkinti arba atmesti prašymą imtis veiksmų ir pateikia tokio sprendimo motyvus.

5. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti šio straipsnio 1 ir 4 dalių žalos neišvengiamos grėsmės atvejais.“

6 Direktyvos 2004/35 13 straipsnis „Peržiūrėjimo procedūros“ suformuluotas taip:

„1. 12 straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys turi galimybę kreiptis į teismą arba kitą nepriklausomą ir nešališką visuomeninį organą, kompetentingą peržiūrėti kompetentingos institucijos sprendimų, veiksmų arba neveikimo pagal šią direktyvą procesinį arba materialinį teisėtumą.

2. Ši direktyva nepažeidžia jokių nacionalinės teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių teisę siekti teisingumo ir reikalaujančių, kad prieš kreipiantis dėl teismo nagrinėjimo būtų visiškai išnaudotos administracinės patikrinimo (peržiūrėjimo) procedūros.“

7 Šios direktyvos 17 straipsnyje „Laikinas taikymas [Taikymas laiko atžvilgiu]“ numatyta:

„Ši direktyva netaikoma:

- žalai, kilusiai dėl emisijos arba įvykio, įvykusio iki 19 straipsnio 1 dalyje nurodytos datos,
- žalai, kilusiai dėl emisijos arba įvykio, įvykusio po 19 straipsnio 1 dalyje nurodytos datos, jei tokie įvykiai įvyksta dėl konkrečios veiklos, kuri vyko ir pasibaigė iki minėtos datos,
- žalai, jei nuo emisijos arba įvykio, sukėlusio žalą, praėjo daugiau kaip 30 metų.“

8 Tos pačios direktyvos 19 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję iki 2007 m. balandžio 30 d., įgyvendina šią direktyvą. Jos nedelsdamos apie tai praneša Komisijai.

Valstybės narės, tvirtindamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.“

Direktyva 2000/60

9 Direktyvos 2000/60 4 straipsnio „Aplinkos apsaugos tikslai“ 7 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės nepažeidžia šios direktyvos, kai:

- gera požeminio vandens būklė, gera ekologinė būklė arba atitinkamais atvejais geras ekologinis potencialas nepasiekiamas ir paviršinio vandens ar požeminio vandens telkinio būklei prastėti nesutrukdoma dėl naujų paviršinio vandens telkinio fizinių charakteristikų pakeitimų ar požeminių telkinių vandens lygio pokyčių, arba
- labai gerai paviršinio vandens telkinio būklei suprastėti iki geros būklės nesutrukdoma dėl naujos subalansuotos žmonių veiklos, vykdomos plėtros tikslais,

ir yra tenkinamos visos šios sąlygos:

- a) imamasi visų įmanomų priemonių vandens telkinio būklei daromam poveikiui sušvelninti;
- b) tokių pakeitimų ar pakitimų priežastys konkrečiai yra nurodytos ir paaiškintos upės baseino valdymo plane, kurio reikalaujama pagal 13 straipsnį, o tikslai patikslinami kas 6 metai;
- c) tokių pakeitimų ar pakitimų priežastys yra labai svarbios visuomenės interesams ir (arba) naujų pakeitimų ar pakitimų nauda žmonių sveikatai, žmonių saugos palaikymui ar subalansuotai plėtrai yra didesnė už naudą, kurią aplinkai ir visuomenei duoda šio straipsnio 1 dalyje nurodytų tikslų pasiekimas; ir
- d) dėl techninių galimybių ar per didelių sąnaudų naudos, kurią duoda tokios vandens telkinio modifikacijos ir pasikeitimai, negalima gauti kitais būdais, kurie aplinkos apsaugos atžvilgiu būtų gerokai pranašesni.“

Austrijos teisė

10 *Bundes-Umwelthaftungsgesetz* (Federalinis atsakomybės už aplinkos apsaugą įstatymas, toliau – B-UHG), priimto siekiant perkelti į nacionalinę teisę Direktyvą 2004/35, 4 straipsnyje „Sąvokų apibrėžtys“ numatyta:

„Šiame įstatyme vartojamos tokios sąvokos:

1. Žala aplinkai – tai:

- a) bet kokia reikšminga žala vandeniui, t. y. žala, kuri daro reikšmingą neigiamą poveikį vandenų ekologiškai, cheminei ar kiekybinei būklei arba ekologiniam potencialui, kaip apibrėžta *Wasserrechtsgesetz 1959* [(1959 m. Vandens įstatymas, toliau – WRG)], ir kurios neapima pagal [WRG] išduotas leidimas, ir

<...>“

- 11 B-UHG 11 straipsnis „Skundas dėl žalos aplinkai“ suformuluotas taip:

„1. Fiziniai arba juridiniai asmenys, kurių teisės gali būti pažeistos dėl padarytos žalos aplinkai, gali pateikti skundą raštu regiono administracinei institucijai, kurios veiklos teritorijoje padaryta atitinkama žala aplinkai, ir pagal 6 straipsnį ir 7 straipsnio 2 dalį paprašyti imtis veiksmų. <...>

2. Teisės pagal 1 dalies pirmą sakinį yra:

<...>

2) kiek tai susiję su vandeniu: pagal WRG 12 straipsnio 2 dalį turimos teisės ir

<...>“

- 12 B-UHG 18 straipsnyje „Pereinamojo laikotarpio nuostatos“ nustatyta:

„Šis federalinis įstatymas netaikomas:

- 1) žalai, kilusiai dėl emisijos arba įvykio, įvykusio prieš įsigaliojant šiam federaliniam įstatymui,
- 2) žalai, kilusiai dėl emisijos arba įvykio, įvykusio įsigaliojus šiam federaliniam įstatymui, jei ši žala atsirado dėl veiksmų, neabejotinai baigtų prieš įsigaliojant šiam federaliniam įstatymui,

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 13 Bendrovė *Wasserkraftanlagen Mürzzuschlag GmbH* eksploatuoja hidroelektrinę prie Miurco upės (Austrija), kurios ištekejimo kanalai sudaro 1 455 m. G. Folk turi leidimą žvejoti šioje upėje maždaug 12 km ruože pasroviui nuo užtvankos.
- 14 Leidimas eksploatuoti šią hidroelektrinę išduotas 1998 m. rugpjūčio 20 d. *Landeshauptmann von Steiermark* (Štirijos federalinės žemės vadovas, Austrija) sprendimu. Ji pradėta eksploatuoti 2002 m., t. y. prieš įsigaliojant Direktyvai 2004/35.
- 15 Pareiškėjo pagrindinėje byloje teigimu, hidroelektrinė daro didelę žalą aplinkai – ji kenkia natūraliai žuvų reprodukcijai ir dėl jos dideliuose Miurco upės ruožuose nuolat gaišta žuvis. Dėl trumpalaikių, bet didelių vandens lygio svyravimų paprastai užliejami plotai labai greitai išdžiūsta, todėl vandeningi plotai atskiriami nuo upės srovės, o mailius ir smulkios žuvis nebegali grįžti į upę. Šie nuolatiniai svyravimai vyksta gana ilgame upės ruože; taip yra dėl to, kad ties elektrine srovė nenukreipiama kitur, ir dėl elektrinės veikimo būdo.
- 16 B-UHG 11 straipsniu grindžiamas pareiškėjo pagrindinėje byloje skundas dėl šios žalos aplinkai buvo atmestas 2012 m. gegužės 15 d. Štirijos federalinės žemės nepriklausomos administracinių bylų kolegijos sprendimu.
- 17 Šis teismas iš esmės teigė, kad leidimas eksploatuoti pagrindinėje byloje aptariamą hidroelektrinę išduotas vandens teisės aktus atitinkančiu 1998 m. rugpjūčio 20 d. Štirijos federalinės žemės vadovo sprendimu, kuriame nurodyti reikalavimai dėl likutinio vandens kiekio. Taigi šis sprendimas apima G. Folk nurodytą žalą, kaip nustatyta B-UHG 4 straipsnio 1 dalies a punkte. Todėl ši žala nelaikytina žala aplinkai, kaip ji suprantama pagal minėtą nuostatą.

18 G. Folk apskundė 2012 m. gegužės 15 d. Štirijos federalinės žemės nepriklausomos administracinių bylų kolegijos sprendimą *Verwaltungsgerichtshof* (Aukščiausiasis administracinis teismas, Austrija) ir savo skunde tvirtino, kad B-UHG prieštarauja Direktyvai 2004/35, nes jo taikymas lemia, kad dėl bet kokio pagal vandens teisės aktus išduoto leidimo galima atmesti žalos aplinkai galimybę.

19 Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgerichtshof* (Aukščiausiasis administracinis teismas, Austrija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyva 2004/35 taikoma ir žalai, kuri atsirado po šios direktyvos 19 straipsnio 1 dalyje nurodytos datos, tačiau kilo dėl įrenginio (hidroelektrinės), kuriam išduotas leidimas ir kuris pradėtas eksploatuoti iki šios datos, eksploatavimo, o žalą apima pagal teisės aktus vandens srityje išduotas leidimas?

2. Ar pagal Direktyvą 2004/35, visų pirma pagal jos 12 ir 13 straipsnius, draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią leidimą žvejoti turintys asmenys negali kreiptis dėl peržiūros procedūros, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 13 straipsnį, dėl žalos aplinkai, kaip ji suprantama pagal direktyvos 2 straipsnio 1 punkto b papunktį?

3. Ar pagal Direktyvą 2004/35, ypač jos 2 straipsnio 1 punkto b papunktį, draudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią žala, daranti reikšmingą neigiamą poveikį vandenų ekologiškai, cheminei ar kiekybinei būklei arba ekologiniam potencialui, nepatenka į sąvoką „žala aplinkai“, kai žalą apima pagal nacionalinio įstatymo nuostatą išduotas leidimas?

4. Jei atsakymas į trečiąjį klausimą būtų teigiamas:

Ar tais atvejais, kai pagal nacionalinės teisės nuostatas išduodant leidimą nepatikrinta, ar laikomasi Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 7 dalyje (arba nacionalinės teisės nuostatoje, kuria ši dalis perkelta) įtvirtintų kriterijų, sprendžiant klausimą, ar padaryta žala aplinkai, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/35 2 straipsnio 1 punkto b papunktį, reikia tiesiogiai taikyti Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 7 dalį ir patikrinti, ar tenkinami šioje nuostatoje įtvirtinti kriterijai?“

Dėl prejudicinių klausimų

20 Prieš atsakant į antrąjį klausimą, kuris nagrinėtinas tik tuo atveju, jeigu taikoma Direktyva 2004/35 ir jeigu egzistuoja žala aplinkai, kurią apima ši direktyva, reikia atsakyti į pirmąjį, trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus.

Dėl pirmojo klausimo

21 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/35 17 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad ši direktyva *ratione temporis* taikoma žalai aplinkai, kuri atsirado po 2007 m. balandžio 30 d., tačiau kilo dėl įrenginio, kuriam pagal vandens teisės aktus išduotas leidimas ir kuris pradėtas eksploatuoti iki šios datos, eksploatavimo.

22 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad iš Direktyvos 2004/35 17 straipsnio pirmos ir antros įtraukų, siejamų su jos 30 konstatuojamąja dalimi, matyti, jog ši direktyva taikoma žalai, kilusiai dėl emisijos arba įvykio, įvykusio 2007 m. balandžio 30 d. arba vėliau, jei ši žala kilo dėl veiklos, kuri buvo vykdoma tuo metu arba po šios datos, arba dėl veiklos, kuri buvo vykdoma iki šios datos, tačiau iki jos nebuvo užbaigta (žr. 2015 m. kovo 4 d. Sprendimo *Fipa Group ir kt.*, C-534/13, EU:C:2015:140, 44 punktą).

- 23 Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad pagrindinėje byloje leidimas eksploatuoti hidroelektrinę išduotas ir ji pradėta eksploatuoti iki 2007 m. Taip pat neginčijama, kad po 2007 m. balandžio 30 d. dėl jos veikimo pasireiškė didelių Miurco upės vandens lygio svyravimų, o dėl to nugaišo daug žuvų. Šie pasikartojantys svyravimai laikytini emisija arba įvykiu, įvykusi po 2007 m. balandžio 30 d., t. y. datos, kai valstybės narės turėjo būti perkėlusios Direktyvą 2004/35 į nacionalinę teisę.
- 24 Be to, kaip savo išvados 26 punkte pažymėjo generalinis advokatas, tai, kad nurodyta žala atsirado iki 2007 m. balandžio 30 d. dėl elektrinės, kuriai leidimas buvo išduotas iki tos datos, eksploatavimo, nėra svarbu.
- 25 Taigi į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/35 17 straipsnis turi būti aiškinamas taip, jog ši direktyva *ratione temporis* taikoma žalai aplinkai, kuri atsirado po 2007 m. balandžio 30 d., tačiau kilo dėl įrenginio, kuriam pagal vandens teisės aktus išduotas leidimas ir kuris pradėtas eksploatuoti iki šios datos, eksploatavimo, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl trečiojo klausimo

- 26 Trečiuoju klausimu, kurį reikia nagrinėti kaip antrą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 2004/35, konkrečiai jos 2 straipsnio 1 punkto b papunktis, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią žala, daranti reikšmingą neigiamą poveikį vandenų ekologiškai, cheminei ar kiekybinei būklei arba ekologiniam potencialui, nepatenka į sąvoką „žala aplinkai“, kai šią žalą apima pagal nacionalinę teisę išduotas leidimas.
- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, jog pagal nacionalinės teisės nuostatas žala, atsiradusi dėl veiklos, kurią vykdyti išduotas leidimas pagal WRG, negali būti laikoma žala aplinkai, kaip ji suprantama pagal minėtą direktyvą. Jam kyla klausimas dėl tokių nuostatų atitikties tos pačios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto b papunkčiui, kurio tekste pateikta nuoroda į Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 7 dalį.
- 28 Vis dėlto Direktyvos 2004/35 2 straipsnio 1 punkto b papunktyje nenumatyta, kad žalai, kurią apima leidimas, taikoma bendra išimtis ir ji nepatenka į sąvoką „žala aplinkai“. Šioje nuostatoje numatytas tik leidimas nukrypti, susijęs su neigiamu poveikiu, kuriam taikoma Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 7 dalis.
- 29 Pastarojoje nuostatoje numatyta, kad valstybės narės nepažeidžia šios direktyvos, kai gera požeminio vandens būklė, gera ekologinė būklė arba atitinkamais atvejais geras ekologinis potencialas nepasiekiamas ir paviršinio vandens ar požeminio vandens telkinio būklei prastėti nesutrukdoma dėl naujų paviršinio vandens telkinio fizinių charakteristikų pakeitimų ar požeminių telkinių vandens lygio pokyčių. Valstybės narės taip pat negali būti kaltinamos pažeidimu, kai labai gerai paviršinio vandens telkinio būklei suprastėti iki geros būklės nesutrukdoma dėl naujos subalansuotos žmonių veiklos, vykdomos plėtros tikslais.
- 30 Ši leidžianti nukrypti nuostata taikoma tik tuomet, jei įvykdytos tos pačios direktyvos 4 straipsnio 7 dalies a–d punktuose numatytos sąlygos (šiuo klausimu žr. 2012 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias ir kt.*, C-43/10, EU:C:2012:560, 67 punktą ir 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Komisija / Austrija*, C-346/14, EU:C:2016:322, 65 ir 66 punktus).
- 31 Žinoma, valstybės narės turi atsisakyti išduoti leidimą projektams, dėl kurių gali suprastėti atitinkamo vandens telkinio būklė, nebent mano, kad tokiame projektui taikoma Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 7 dalyje numatyta išimtis (šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 1 d. Sprendimo *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland*, C-461/13, EU:C:2015:433, 50 punktą).

- 32 Ši nuostata susijusi ne vien su projektais, kuriems reikalingas leidimas. Iš tiesų ji taikoma visada, kai yra prielaida, kad dėl įrenginio arba ne dėl jo gali suprastėti vandens telkinio būklė, ir joje numatyti atvejai, kai susidūrusios su tokiu pablogėjimu valstybės narės vis dėlto neprivalo pačios imtis veiksmų. Darytina išvada, kad ši nuostata neturi įtakos pačiai žalos aplinkai sąvokai.
- 33 Šie teiginiai ypač galioja pagrindinėje byloje, kur leidimas eksploatuoti aptariamą įrenginį išduotas anksčiau, nei įsigaliojo Direktyva 2000/60, taigi jo išdavimas tuo metu nebuvo siejamas su tos direktyvos 4 straipsnio 7 dalies a–d punktuose numatytų keturių kumuliacinių kriterijų laikymusi. Be to, iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad vandens lygio svyravimai, dėl kurių gaisra daug žuvų, atsiranda dėl įrenginio, kuriam išduotas leidimas, įprasto veikimo.
- 34 Remiantis tuo, kas išdėstyta, į trečiąją klausimą reikia atsakyti, kad Direktyva 2004/35, konkrečiai jos 2 straipsnio 1 punkto b papunktis, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią žala, daranti reikšmingą neigiamą poveikį vandenų ekologiškai, cheminei ar kiekybinei būklei arba ekologiniam potencialui, apskritai ir automatiškai nepatenka į sąvoką „žala aplinkai“ vien dėl to, kad šią žalą apima pagal nacionalinę teisę išduotas leidimas.

Dėl ketvirtąjo klausimo

- 35 Ketvirtuoju klausimu, kurį reikia nagrinėti kaip trečią, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar tais atvejais, kai pagal nacionalinės teisės nuostatas išduodant leidimą nepatikrinta, ar įvykdytos Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 7 dalyje įtvirtintos sąlygos, siekdamas nustatyti, ar padaryta žala aplinkai, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/35 2 straipsnio 1 punkto b papunktį, šis teismas turi pats patikrinti, ar įvykdytos minėtoje nuostatoje įtvirtintos sąlygos.
- 36 Šiuo klausimu primintina, kad tuo atveju, kai dėl projekto vandeniui gali būti daromas neigiamas poveikis, to projekto leidimas gali būti išduotas tik tuomet, kai tenkinamos šios direktyvos 4 straipsnio 7 dalies a–d punktuose nurodytos sąlygos (šiuo klausimu žr. 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Komisija / Austrija*, C-346/14, EU:C:2016:322, 65 punktą).
- 37 Siekdamas nustatyti, ar projekto leidimas išduotas nepažeidžiant Direktyvos 2000/60, teismas gali kontroliuoti, ar leidimą išdavusi institucija laikėsi šios direktyvos 4 straipsnio 7 dalies a–d punktuose numatytų sąlygų, t. y. patikrinti, pirma, ar imtasi visų įmanomų priemonių poveikiui, kurį ši veikla daro atitinkamo vandens telkinio būklei, sušvelninti, antra, ar šios veiklos priežastys buvo konkrečiai nurodytos ir paaiškintos, trečia, ar tokia veikla yra labai svarbi visuomenės interesams ir (arba) ar nauda aplinkai ir visuomenei, susijusi su tos pačios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nurodytų tikslų pasiekimu, yra mažesnė už naudą žmonių sveikatai, žmonių saugos palaikymui ar subalansuotai plėtrai, ir, ketvirta, ar dėl techninių galimybių arba per didelių sąnaudų siekiamos naudos negalima gauti kitais būdais, kurie aplinkos apsaugos atžvilgiu būtų kur kas geresnė alternatyva (šiuo klausimu žr. 2012 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias ir kt.*, C-43/10, EU:C:2012:560, 67 punktą).
- 38 Vis dėlto, nors, kaip pagrindinėje byloje, kompetentinga nacionalinė institucija išdavė leidimą nepatikrinusi, ar įvykdytos Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 7 dalies a–d punktuose įtvirtintos sąlygos, nacionalinis teismas neprivalo pats nagrinėti, ar laikytasi tame straipsnyje numatytų sąlygų, ir gali tiesiog pripažinti ginčijamą aktą neteisėtu.
- 39 Iš tiesų nacionalinėms institucijoms, kompetentingoms išduoti projekto leidimą, tenka pareiga prieš jį išduodant patikrinti, ar laikomasi Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 7 dalies a–d punktuose išvardytų sąlygų, tačiau galima ir teisminė kontrolė. Vis dėlto pagal Sąjungos teisę nacionaliniai teismai neprivalo pakeisti kompetentingų nacionalinių institucijų ir patys nagrinėti, ar laikytasi minėtų sąlygų, jei tokia institucija išdavė leidimą to nepatikrinusi.

- 40 Remiantis tuo, kas išdėstyta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, jog tais atvejais, kai pagal nacionalinės teisės nuostatas išduodant leidimą nepatikrinta, ar įvykdytos Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 7 dalies a–d punktuose įtvirtintos sąlygos, siekdamas nustatyti, ar padaryta žala aplinkai, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/35 2 straipsnio 1 punkto b papunktį, nacionalinis teismas neprivalo pats tikrinti, ar įvykdytos minėtoje nuostatoje numatytos sąlygos.

Dėl antrojo klausimo

- 41 Antruoju klausimu, kurį reikia nagrinėti paskutinį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar Direktyvos 2004/35 12 ir 13 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią leidimą žvejoti turintys asmenys negali kreiptis dėl peržiūros procedūros dėl žalos aplinkai, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto b papunktį.
- 42 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, B-UHG 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad fiziniai arba juridiniai asmenys, kurių teisės gali būti pažeistos dėl padarytos žalos aplinkai, gali prašyti kompetentingos administracinės institucijos imtis priemonių, kad būtų nutraukta daroma žala. B-UHG 11 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje patikslinta, kad, kiek tai susiję su vandeniu, galima remtis „pagal WRG 12 straipsnio 2 dalį turimomis teisėmis“, bet nenurodyta teisė žvejoti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad, šias nuostatas aiškinant pažodžiui, leidimo žvejoti turėtojai negali teikti skundo aplinkos srityje dėl žalos, susijusios su jų leidimu žvejoti.
- 43 Austrijos vyriausybė tvirtina, jog tai, kad leidimą žvejoti turintys asmenys aiškiai nenurodyti WRG 12 straipsnio 2 dalyje, į kurią pateikta nuoroda B-UHG 11 straipsnio 1 dalyje, priklauso diskrecijai, kurią ji turi pagal Direktyvos 2004/35 12 ir 13 straipsnius.
- 44 Šiuo klausimu konstatuotina, kad minėtos direktyvos 12 straipsnyje apibrėžtos juridinių arba fizinių asmenų, turinčių teisę pateikti pastabas dėl žalos aplinkai, kategorijos. Prie šių trijų kategorijų priskiriami asmenys, paveikti arba galintys būti paveikti dėl žalos aplinkai, turintys pakankamą interesą priimančiam sprendimui aplinkos srityje, susijusius su žala, arba pareiškiantys apie teisės pažeidimą, jei valstybės narės administracinių teisės pažeidimų kodeksas reikalauja to kaip būtinos sąlygos.
- 45 Kaip savo išvados 72 punkte pažymėjo generalinis advokatas, Direktyvos 2004/35 12 straipsnio 1 dalyje išvardytos trys fizinių arba juridinių asmenų, kurie, vertinant alternatyviai ir savarankiškai, turi teisę pateikti skundą, kategorijos. Jose nurodyti asmenys, galintys inicijuoti šios direktyvos 12 ir 13 straipsniuose minimas procedūras.
- 46 Visiškas ir tinkamas šios direktyvos perkėlimas į nacionalinę teisę reikalauja, kad šios trys asmenų kategorijos galėtų pateikti pastabas dėl žalos aplinkai, prašyti kompetentingos institucijos imtis veiksmų pagal šią direktyvą ir kreiptis dėl peržiūros į teismą ar kitą kompetentingą visuomeninę įstaigą, kaip nurodyta tos pačios direktyvos 12 ir 13 straipsniuose.
- 47 Nors valstybės narės turi diskreciją apibrėžti Direktyvos 2004/35 12 straipsnio 1 dalies b punkte vartojamą sąvoką „pakankamas interesas“ ir šios direktyvos 12 straipsnio 1 dalies c punkte vartojamą sąvoką „teisės pažeidimas“, jos neturi tokios diskrecijos, kiek tai susiję su asmenų, kurie paveikti arba gali būti paveikti dėl žalos aplinkai, teise kreiptis dėl peržiūros, kaip matyti iš šios direktyvos 12 straipsnio 1 dalies a punkto.
- 48 Atsižvelgiant į Direktyvos 2004/35 12 straipsnio tekstą, leidimą žvejoti turintys asmenys gali būti priskirti prie trijų kategorijų, apibrėžtų šios direktyvos 12 straipsnio 1 dalyje. Vis dėlto iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad pagal nacionalinę teisę jie negali kreiptis dėl peržiūros procedūros, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 13 straipsnį, dėl žalos aplinkai, kaip ji suprantama

pagal tos pačios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto b papunktį. Taigi, pagal nacionalinę teisę, nesuteikiant leidimą žvejoti turintiems asmenims galimybės pasinaudoti teise į peržiūrą, ši teisė atimama iš labai didelio skaičiaus asmenų, galinčių priklausyti vienai iš Direktyvos 2004/35 12 straipsnyje apibrėžtų kategorijų.

- 49 Nacionalinę teisę aiškinant taip, kad visi leidimo žvejoti turėtojai neturi teisės kreiptis dėl peržiūros procedūros dėl žalos aplinkai, pasireiškiančios išaugusiu nugaišusių žuvų skaičiumi, nors ši žala juos tiesiogiai paveikė, nepaisoma minėtų 12 ir 13 straipsnių taikymo srities, taigi toks aiškinimas nesuderinamas su minėta direktyva.
- 50 Remiantis išdėstytais argumentais į antrąją klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/35 12 ir 13 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią leidimą žvejoti turintys asmenys negali kreiptis dėl peržiūros procedūros dėl žalos aplinkai, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto b papunktį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 51 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti), iš dalies pakeistos 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB, 17 straipsnis turi būti aiškinamas taip, jog ši direktyva *ratione temporis* taikoma žalai aplinkai, kuri atsirado po 2007 m. balandžio 30 d., tačiau kilo dėl įrenginio, kuriam pagal vandens teisės aktus išduotas leidimas ir kuris pradėtas eksploatuoti iki šios datos, eksploatavimo, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
2. Direktyva 2004/35, iš dalies pakeista Direktyva 2009/31, konkrečiai jos 2 straipsnio 1 punkto b papunktis, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią žala, daranti reikšmingą neigiamą poveikį vandenų ekologinei, cheminei ar kiekybinei būklei arba ekologiniam potencialui, apskritai ir automatiškai nepatenka į sąvoką „žala aplinkai“ vien dėl to, kad šią žalą apima pagal nacionalinę teisę išduotas leidimas.
3. Tais atvejais, kai pagal nacionalinės teisės nuostatas išduodant leidimą nepatikrinta, ar įvykdytos 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, 4 straipsnio 7 dalies a–d punktuose įtvirtintos sąlygos, siekdamas nustatyti, ar padaryta žala aplinkai, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/35, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/31, 2 straipsnio 1 punkto b papunktį, nacionalinis teismas neprivalo pats tikrinti, ar įvykdytos minėtoje nuostatoje numatytos sąlygos.
4. Direktyvos 2004/35, iš dalies pakeistos Direktyva 2009/31, 12 ir 13 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, pagal kurią leidimą žvejoti turintys asmenys negali kreiptis dėl peržiūros procedūros dėl žalos aplinkai, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto b papunktį.

Parašai.